

ESPERANTISTA

REVUO POR ESPERANTO EN ĈEĤOSLOVAKIO

Eldonas Esperanto-Asocio en ĈSR, Praha II, Malá Štěpánská 7. – Redaktas Dr. Stan. Kamarýt

„ILPE“

Pluraj artikoloj en diversaj esperantistaj gazetoj kaj sufiĉe da leteroj estis interŝanĝitaj en la internacia kontakto de esperantistoj pri la propono, ke estu fondita »ILPE«. Oni ofte povis legi, ke en Ĉeĥoslovakio estis, post la ekŝiĝo de EAĈSR el UEA, fondita Internacia Ligo de Progresemaĵ Esperantistoj (ILPE). La ideo fondi tian organizaĵon vere ekzistis en la vicoj de progresemaĵ esperantistoj en diversaj landoj kaj konkretan formon kiel »propono« ĝi trovis sur la teritorio de Ĉeĥoslovakio.

Do nur propono kaj ĝi estis ankaŭ tiel kun la oficialaj rondoj (diversaj fakuloj por internaciaj aferoj) kiel propono pridiskutita. Morale tiu ĉi propono de ĉs. esperantistoj, ke estu fondita ILPE kun sia sidejo en ĈSR, estis de la oficialaj rondoj en Ĉs. Respubliko tute favore rekonita, sed la teknika flanko realigi tiun ĉi proponon fariĝis nerealegebla pro diversaj kaŭzoj.

1-e Mankis la garantio, ke vere la granda plimulto de la tutmonda esperantistaro estas ema fariĝi anoj de la proponata ILPE, mankis la bazo, kiom da vere progresemaĵ esperantistoj ekzistas en la mondo, kiuj fariĝus anoj de la proponata ILPE.

2-e Sen la okazigo de fondiga Kongreso de ILPE estas la propono fondi ILPE neebla kaj pro la multaj internaciaj malfacilaĵoj ne estis garantiite, ke el ĉiu lando povus veni al la unua kongreso de proponata organizaĵo kompetentaj, kaj al progreso sindonemaj esperantistoj. Montriĝis ankaŭ problemoj pri la ricevado de kotizaĵoj. Eĉ se la oficialaj rondoj en ĈSR estus emaj subteni komence tiun ĉi progreseman organizaĵon, tamen sen la rekta kunhelpo de ceteraj eksterlandaj grupoj de progresemaĵ esperantistoj, ĝi signifus grandajn elspezojn por ĉs. esperantistoj. Do la financa flanko de tiu ĉi afero estas ankaŭ unu el la kaŭzoj, kial la propono fondi ILPE sur la teritorio de ĈSR estis dume forŝovita al posta tempo, kiam la ĝeneralaj kaj la financaj cirkonstancoj estos por tia propono pli favoraj, kaj oni rekomendis al EAĈSR »plue labori kiel ĉeĥoslovakaj esperantistoj«, dume sen la proponata ILPE.

Do la proponata ILPE restas nur plano por nia estonteco. Eble post unu aŭ du jaroj, eble pli poste, povas la internacia situacio doni tiajn favorajn kondiĉojn, ke ILPE povos esti fondita en kiu ajn lando. Do la tuta propono, bazita sur bela ideo, kies radikoj estas en Francio, kie plej multe oni iniciatis fondi organizaĵon de progresemaĵ esperantistoj, restas nur propono, kiu certe foje trovos ĝustan momenton, kiam ĝi estos realigita. Do ILPE ekzistas nur en niaj sopiroj, en vicoj de sinceraĵ pacbatalantoj, kiuj per Esperanto servas al la nobla ideo, helpi la sekurigon de paco sur la tuta mondo.

Do ILPE estas ideo gvidilo — ne organizaĵo — kiu ligos en la tuta venonta laboro ĉiujn progresemaĵ esperantistojn al la kolektado de ĉiuj esperantistaj progresemaĵ

fortoj, kiuj foje trovas sian bazon ankaŭ en formo de forta internacia organizaĵo. Tio signifas, ke ĉiuj progresemaĵ esperantistoj studos la kondiĉojn, ĉu en ilia lando povos realigi tio, kio dume ne estis ebla sur la teritorio de ĈSR. Tio signifas, ke precipe Ĉina Esperanto-Ligo studos, ĉu tlu ĉi nobla ideo, fondi ILPE estus efektivegebla sur la teritorio de popola Ĉinio, kie la esperantistaro komencas tute novan vivon en sia liberigita patrujo, kaj al kiuj la internacia envidiĝo pere de proponata ILPE estus nova ligilo kun la esperantista mondo, ĉar la ĉinaj esperantistoj apenaŭ trovos la eblon envidiĝi al la neŭtrala UEA. Sed ankaŭ altaj progresemaĵ grupoj de esperantistoj en Skandinavio aŭ en aliaj partoj de la mondo studu la eblecojn pri la fondo de ILPE. Se ĝi ne sukcesis realigi nun en ĈSR, tio ne signifas, ke en aliaj landoj ĝi ankaŭ ne estus realegebla. Ni esperantistoj devas konstante bori la graniton kaj serĉi la plej malan lokon, ĝis ni trovos la taŭgan teron por nia semero.

Do ĉeĥoslovakaj esperantistoj provizore formetis sian aspiron al fondo de ILPE kaj atendas, ĝis kiam plifortiĝos internacie la ideo al ILPE, ĝis kiam estos grandaj amasoj da esperantistoj sur bazo de progreso, ĝis kiam esperantistoj en la mondo montriĝos pli batalemaj kontraŭ la nov-faŝismo, kiu denove minacas la mondon, precipe sur la teritorio de Okcidenta Germanujo. La fakto, ke la 36a Universala Kongreso okazos en Munĥeno, ja mem asertas, ke la esperantistaro devos ankoraŭ longe batali, ke en ĝiaj vicoj venku la progreso kaj vera amo al la paco, ĉar se ili povis en Parizo konsenti kun la loko Munĥeno, loko, kiu sonas en la oreloj de ĉiu progresema homo kiel resonado de eŝafodo, sur kiu estis pendigita la libereco de multaj nacioj, kaj el kie ekflamis la dua mondmilito, do certe ili nun devos montri pli da batalemo kontraŭ la preparata tria mondmilito fare de nov-faŝistoj, kiuj returniĝos al Munĥeno, al la nesto de siaj mondaspironoj. Do en tiu ĉi loko kunvenos nun esperantistoj kaj ni estas avidaj aŭdi fortan voĉon al Paco, progreso, kaj akran proteston kontraŭ la murdado de negroj en USOno. Vi ĉiuj ideoj ILPEanoj havos nun la okazon en Munĥeno agiti por la plifortigo de progreso kaj paco, por la Pakto de Paco, kiun certe la tuta kongresanaro en Munĥeno solene subskribos. — A. Malík.

Náš řádný sjezd 17. června měl velmi zdařilý průběh. Zvláště kladně byla hodnocena spontánní účast našich odboček v boji za mír. Byla zdůrazněna nutnost pečovat, aby nyní byli všichni účastníci kursů zapojováni do svazu; tím že dostanou slovníček, který vyšel v 5. čísle, je jim umožněno, aby četli náš orgán i ostatní esperantskou literaturu a vychovali se tak v přesvědčené stoupence našeho usilování.

Adolf Malik: Gloraj tagoj de glora partio

El inter la gravaj okazaĵoj en nia lando antaŭeniĝis la soleno de la 30jara daŭro de Komunista Partio de Ĉeĥoslovakio. En diversaj solenaj kunsidoj la ĉefaktivuloj de KPC rememorigis la komencan periodon de la Partio, kiu fariĝis la gvidanto de l'tuta nacio, de la tuta laborula klaso en Ĉeĥoslovakio. La paĝoj de ĝia historio estas plenskribitaj per herooj de la batalantoj por liberigo de la laborulo el sub la ekspluatistoj kaj perfiduloj de l'nacio. Tralegante tiujn liniojn, ni vidas, ke ĉiu vorto signifas forton kaj kredon je fina venko de l'justa batalo por la justa afero de la man- kaj spiritalaborularo. La popolo de Ĉeĥoslovakio havis en la tempo de l' Unua — la burĝa — Respubliko multajn politikajn partiojn. Ili ĉiuj promesis justan sociordon, feliĉon kaj bonstaton de la popolo. Ĝi havis ankaŭ fortan partion social-demokratian, kies membraro tamen en sia nepra plimulto ne konsentis pri la politiko de lakea komplezaĉo al la ĉeĥoslovaka burĝaro, pri la politiko praktikata de la ĉefministro Vlastimil Tusar. Estis la Tusar-registaro, kiu en septembro 1920 abdikis por cedi sian lokon al registaro oficista, kiu estis finplenmonta la perfidon, komencitan per la oportunistma politiko de la dekstrula gvidantaro de la ĉeĥoslovaka social-demokratio. Ĝi faris tion post la septembra kongreso en la jaro 1920, kiam la dekstremaj ministroj de la social-demokrata partio, estrataj de Tusar, ekiris la vojon de skismo en la laborista movado, vidante, ke la membraro de la partio kunmarŝas kun la honestaj partianoj Šmeral, Haken kaj Zápotocký. La reakcia registaro de la eks-aŭstria burkroato Černý estis aparato oficista preta por nuligi ĉiujn revoluciajn akiraĵojn, kiujn la popolo sub la influo de l' Granda Oktobra Revolucio estis per sia propra forto konkerinta. Laŭ postulo de la dekstremaj gvidantoj de la social-demokratio la registaro ordonis al la polico trudokupi la Popol-Domon en Prago, en Hybern-strato por ke oni malebligu la eniron al la maldekstruloj. Tio okazis en decembro 1920. Tiun ĉi atakon de la burĝaro kaj de la dekstremaj social-demokratoj la maldekstrularo respondis per ĝenerala striko, kiu daŭris unu semajnon kaj vastiĝis sur la tuta teritorio de la Respubliko. Partoprenis en ĝi pli ol miliono da laboristoj, sekvis grandaj manifestacioj en Prago, kie okazis kolizioj kun la polico. Policanoj pafatakis la popolon. En Kladno, en Ostrava, Brno, Oslavany, Liberec, Chomutov kaj en aliaj industriaj centroj oni organizis amasstrikojn kiel signon de protesto kontraŭ la reakcia registaro kaj kontraŭ la perfido de la social-demokratiuj ministroj. La polico ĉie brute sin intermetis. Eksterordinare akra kolizio de laboristoj kun la polico okazis en Most, kie 5 laboristoj estis mortpafitaj kaj 22 vunditaj. Jes, en la Masaryk-respubliko oni pafatakis laboristojn. La ĝenerala striko plivastiĝis ankaŭ en Slovakion. Ĝuste en la momento, kiam decide kulminis la krizo en la Partio, la reakcia registaro de Černý, tenante en la mano armilon, ekatakis la laboristaron por defendi la reakcion kaj la dekstrul-klikon de la social-demokratoj, kiu estis la laboristaron perfidinta. La maldekstrularo tiam ne havis subtenon de la laborula popolo en la kamparo nek de la mezaj tavoloj en la urbo. La ĝeneralan strikon la polico kaj la ĝendarmaro fine cedigis. La reakciularo faris venĝon. Miloj da laboristoj, manifestintaj sian heroecon en la decembraj bataloj, estis enkarcerigitaj. En la karceron en Pankrác estis metita ankaŭ Antonín Zápotocký. Kaj sekve en la jaro 1920 pro la perfido de la dekstrular-gvidantoj de l'social-demokratio kaj de la ceteraj politikaj partioj por periodo de preskaŭ unu generacio la batalo estis decidita por la utilo de la riĉuloj, la Respubliko ne fariĝis popola nek socialista, kiel deziris la popolo, sed burĝa, kapitalista. La popolo ekkonis, ke oni perfidis ĝin kaj ke ĝi devas formi partion, kiu laŭ la modelo de la Granda Oktobra Revolucio kondukos la laborularon al venko. Sekve en la tagoj de la 14a ĝis la 17a de majo 1921 naskiĝis la Komunista Partio de Ĉeĥoslovakio. Tiu ĉi partio

daŭrigis la tradicion de la Granda Oktobra Revolucio en Rusujo, kaj tuj dekomence ĝi fariĝis la antaŭgvardio de la laborista klaso de Ĉeĥoslovakio. Dum la Komunista Partio konsekvence defendis la rajtojn de la popolo, la dekstremaj gvidantoj de la social-demokrata partio kaj de aliaj politikaj partioj en la pasa periodo de ekonomia konjunkturo — en la jaroj 1926 kaj 1927 — plue estis malfortigitaj la laboristan movadon. La registaro de la »grandmoŝtula koalicio« malice tuŝis la laboristan social-asekuron. Denove eksplodis strikoj. La popolo ne lasis timigi sin de polican-kordonoj, kaj ĝi manifestaciis en la stratoj por eldefendi siajn rajtojn. La Komunista Partio proponis disvolvi la amasmovadon en ĝeneralan strikon, por ke la registaro ne povu realigi la malbonigon de la social-sekuro. La dekstremaj socialistaj gvidantoj denove faris perfidon, same kiel ili estis agintaj perfide en la batalo kontraŭ la plialtigo de l'grenoprezoj. Ili rifuzis organizi ĝeneralan strikon, kaj post la dorso de l'popolo ili aranĝis kompromison kun la registaro. Oportunismo enpenetris eĉ en la tiaman gvidantaron de KPC, la gvidantaro malfortiĝis, kaj sekve la burĝaro denove triumfis super la popolo. Kelkaj gvidantoj de la Partio ekkredis la frazon pri »stabiligo de la kapitalismo« — venis krizo de la Partio, kiun solvis la Kvina Partia Kongreso; ĝi fariĝis limŝtono en la evoluo de la Partio kaj de la Respubliko. La Partio, estante prilumata de la doktrino de Marx, Engels, Lenin kaj Stalin, ekbatalis kontraŭ la oportunismo kaj reformismo. Ĝi senrustigis la Partion, eksigante la oportunistojn, kaj elektis en la februara kongreso novan estraron, kies gvida persono fariĝis la juna redaktoro kaj energia porbatalanto de la laborulaj rajtoj Klement Gottwald; oni elektis lin kiel ĝeneralan sekretario de la Partio. Kune kun li estis elektitaj liaj kunlaborantoj el la juna generacio: Šverma, Slánský, Kopecký, Široký, Köhler kaj aliaj sindonemaj reprezentantoj de la laborula popolo, al kiuj precipe aliĝis Antonín Zápotocký kaj D-ro Bohumír Šmeral, unuj el la fondintoj de la Partio. La kongreso eksigis ĉiujn oportunistajn elementojn kaj faris el ĝi partion kapablan plenumi la revoluciajn principojn en la spirito de Lenin kaj Stalin. La Partio post la elekto de Klement Gottwald rapide transpasis de la oportunista pasiveco al la bolŝevika aktiveco kaj kreis la devizon: kontraŭ la malsaton, faŝismon kaj militon. La frazo pri la »stabiligo de l'kapitalismo« forvaporiĝis en la postaj jaroj de l'ekonomia krizo, kiam estis antaŭvidintaj Stalin, Gottwald, kaj kune kun tiu ankaŭ la juna estraro de la Komunista Partio. La bankroto en la nov-jorka borso en oktobro 1929 estis la brua enkonduko de la profunda krizo ekonomia, kiu en la sekvantaj jaroj trafis la tutan kapitalistan mondon. La armeoj da senokupuloj kreskis, kaj la okupatoj portis la tutan ŝarĝon de la ŝtat-elspezoj por la granda konflikto, antaŭsignita per tiu ĉi ekonomia krizo, el kiu la kapitalistoj firis egajn profitojn.

Kiam en 1933 en Germanio estis uzurpinta la potencon Hitler, subtenata de la germanaj armilfabrikistoj, la estraro de la Partio ĝuste distingis la danĝeron por nia popolo, ĝi konis la mensan staton de la ĉeĥoslovaka burĝaro kaj de la dekstremaj gvidantoj de l'socialistaj partioj, kiuj jam en la unuaj jaroj de Respubliko ne hezitis sendi ĝendarmojn kontraŭ la propra popolo.

Eĉ niaj tiel nomataj »patriotoj« ne atentis la avertojn, kiujn donis al ili la gvidanta partio de l'popolo, la Komunista Partio. Unuj pro sia malsaĝo, kredante, ke la alianco kun la okcidentaj potencoj kapablas savi la Respublikon kontraŭ la germana faŝismo, aliaj intence, asertante, ke multoble pli bona estas Hitler ol Stalin... Tiuj estis la veraj perfidantoj de la nacio, kiuj fine fordonis la Respublikon al Hitler, sen ke oni estus doninta eĉ nur unu pafon. Ĉeĥoslovakio fariĝis honorario donita al Hitler por tio, ke li atakos Sovet-Union.

(Fino sur p. 74)

Gabriel d'Arboussier, negro el Franca Afriko, estas membro de Tutmonda komitato de pacdefendantoj, membro de Internacia juĝantaro por honorigo per paco-premioj kaj unu el la plej bonaj fakuloj pri la afrika kulturo. Li verkis kelkajn studaĵojn, kiuj prilumas la problemojn de la afrika kulturo laŭ tute alia vidpunkto ol tion faris la burĝaj sciencistoj, starantaj en servoj de koloniistoj. Redaktoro de ĉeĥa ĵurnalo »Lidové noviny« prezentis al Gabriel d'Arboussier okaze de lia vizito en Praha kelkajn demandojn pri la afrika kulturo. Jen ili kaj la respondoj:

Kia estis la antaŭa oficiala burĝara koncepto pri la kulturaj problemoj de Afriko, precipe koncerne Francan Afrikon?

En pasinteco la ĉefan rolon havis la tiel nomata teorio pri »asimilo«. Ekzemple kolonelo Pannequin, la komandanto de francaj taĉmentoj en Hindoĉinio, deklaris en la jaro 1912: »Kiel ni devas por ni konservi Hindoĉinion? Kiel defendi ĝin? Ekzistas nur unu metodo: konservi ĝin por ni kaj defendi ĝin kun helpo de Anamanoj. Precipe estas necesa la politiko por kunproksimiĝo: estas necese doni al Anamanoj klerigon kaj ebligi al ili alvenon en ĉiujn profesiojn. Nun jam devas ne ekzisti konkerintoj kaj venkitoj, sed ĉiuj, kaj Anamanoj kaj Francoj, devas formi parton de unusola imperio. Hindoĉinio devas esti amiko kaj ne ŝtato. Tion sentante, la anama popolo leviĝos kaj iros kun ni en horo de danĝero...« Do tiel sen plibeligo aspektas la ĝuste soldatmaniere formulita politiko por »efektiva kunproksimiĝo«, kio estas nenio alia ol kunlaborado de ambaŭlanda burĝaro por konservi la imperialistan merkaton kaj ekspluatadon de popolo kunigita kun plano por francigo. Kaj memkompreneble, ke tio, kio validis por Anamanoj, konsiderataj kiel nacio klera, validis pli bone pri Afriko »la lando de sovaĝuloj«. La tuta kultura problemo depost tiu tempo malvastiĝas je nura problemo pri lerneja instruado, bazita sur netuŝebla principo de superreco de civilizito de la konkerinta nacio. Malgraŭ tio multaj el tiuj, kiuj vivis meze de tiu ĉi »barbara socio«, devis dume konfesi, ke ĝi havas propran kulturen vivon, kun kiu konatiĝi estas interese. Etnologoj, etnografoj kaj famaj sociologoj eklaboris pri studado de tiuj demandoj; pro tio ili fariĝis objekto de atakoj el flanko de adeptoj de senkondiĉa asimilo, kiuj ĉi ĉion konsideris superflua laboro. La etnologoj kaj la etnografoj devis defendi sin kaj tre elokvente faris tion unu el ili, Monsieur Labouret, kiu deklaris: »Por ke ni povu disvastigi importon kaj eksporton, estas necese detale ekoni indiĝenon — liveranton, aĉetanton eĉ impostpaganton.« Ĉu iu deziras pli bonan difinon de la tradicia koloniista koncepto, laŭ kiu ĉiuj problemoj de indiĝena loĝantaro havas nur tiom da signifo, kiam ili rilatas al interesoj pri koloniigo?

Por ke estu eble firmigi la regadon en la konkeritaj teritorioj kaj certigi la sendanĝeron de la koloniistoj, estas memkompreneble necesa ankaŭ la »ideologia« pravigo de koloniigado: kaj tio estas la fama tezo pri ĝia »civilizacia misio«. Por ĝia senkulpo ne ekzistas pli oportuna maniero ol kontesti, ke la popolo, kiun oni volas »civilizi«, havas ian propran kulturen.

Do koncerne la kulturen, la koloniista koncepto estas klopodo prezenti Afrikon kiel homan mason, en kiu regas malbela, malriĉo kaj barbareco, dume la eŭropa socio estas kontraste nura bela, riĉo kaj ordo. Estas facile imagi al si la praktikajn rezultojn de tiu ĉi politiko, kiel ili aperis en Franca Afriko. Sole la franca kulturo estis konsiderata kiel atentinda, estis rekonata nek la ekzisto de ia propra esprimo de la afrika kulturo, nek de literaturo, nek de muziko, nek de arkitekturo, nek de skulptarto. Lernolibroj pri historio eĉ prezentis tiun ĉi koncepton tiel, ke ili klopodis klarigi al junaj Afrikanoj, ke

iliaj antaŭuloj estis bluokulaj Galoj kun grandaj helaj barboj. Kaj tamen samtempe kun la eksporto de natura riĉaĵo el Afriko estis en Eŭropon eksportataj eĉ ĝiaj artrezoroj, kaj kolektistoj de bronzaĵoj el Benin, de maskoj el Baulé kaj de Sudanaĵoj statuoj konatiĝis kun la alta nivelo de la afrika kulturo.

Vid-al-vide tiujn ĉi malkovrojn, modifiĝis eĉ la oficiala doktrino koncerne la kulturajn problemojn. Anstataŭ teorio pri asimilo venis teorio pri akomodado. Laŭ tiu ĉi teorio ne estas eble kontesti la ekziston de la negra-afrika kulturo. Do ne temas pri tio perforte planti la francan kulturen en la afrikan teron, kiu estas konsiderata kiel nesribuzita folio, sed temas pri tio, »revalorigi« la negran-afrikan civilizon helpe de la franca kulturo. Tiu ĉi teorio do estas certa progreso, ĉar ĝi rekonas la ekziston de la negra-afrika civilizito, sed eĉ ĝi havas unusolan celon: pravigi la koloniigon.

»Kiel oni devas rigardi la problemon pri la afrika kulturo?«

Se oni volas paroli pri la afrika kulturo, oni devas unue lokigi la problemon teritorie, ĉar la atributo »afrika« rilatas al grandega parto de la afrika kontinento, kiu estas konsiderata kiel unusola tutaĵo. Do ni parolos nur pri la Okcidenta kaj Centra Afriko, pli precize dirite pri landoj, apartenantaj al la franca kolonia regno. Sed tamen ne estas eble forgesi, ke la estonda evoluo iros al nuligo de nenaturaj baroj, kiuj estis tie kreitaj de la eŭropa koloniismo.

Franca Okcidenta kaj Centra Afrikoj etendiĝas inter Dakar kaj Angla-egipta Sudano kaj inter Senegalo kaj Kongo kaj havas jenajn fundamentajn karakterizaĵojn: laŭ la geografia vidpunkto temas pri vastegaj teritorioj, dividiĝantaj je tri zonoj — la zono de arbaroj sude kaj laŭ la bordo, savana zono meze kaj dezerto norde, kun malalta denseco de loĝantaro, kun granda diverseco de rasoj kaj lingvoj; laŭ la ekonomia vidpunkto temas pri lando kun ekonomio terkulturista, preskaŭ sen ia ajn industrio, laŭ la socia vidpunkto la lando havas strukturon tribo-feŭdan kun plejparte kolektiva terposedo, laŭ la kultura vidpunkto ekzistas skribita literaturo influata de islamo, plue granda riĉa fundamento de buŝa tradicio kaj tre evoluinta skulptarto kaj muziko, religioj islama en regionoj de savano kaj dezertoj, kaj animisma en cetera lando.

Al tiu ĉi tuto estis altrudita kolonia regado de eŭropaj ŝtatoj, regado, kiu havis kiel sekvon la komercan ekspluatadon de ĝiaj fontoj, politikan kaj kulturen premon, montrantan sin en administrado, en juro, en instruado, kies unusola celo estis konservi analfabetismon, en kiu vivas ankoraŭ ĉiam 90 procentoj de ĉiuj loĝantoj.

Sed la koloniismo portas en si kontraŭel, kiuj pliakriĝas kun ĝia paŝ-post-paŝa evoluo. Eĉ se la ekspluatado havas ĉefe karakteron komercan, ĝi tamen alportas kun si disvolvon de hejmaj komercado, terkulturista produktado, kaj komencojn de industriigo. Eĉ se la administra kaj jura aparato estas en manoj de oficistoj, venantaj el metropolo, la afrikaj laboruloj estas necesaj. El tio rezultas necese eduki personarojn, kiuj de-tag-al-tago pli konsciiĝas la gravecon de la rolo, kiun ili havas en la ekonomia kaj socia vivo. Al tia konsciiĝado kontribuas eĉ la militoj, en kiuj la afrikaj soldatoj devas partopreni. Krome la regado, premanta ĉiujn naciecajn kompletojn eĉ ĉiujn sociajn tavolojn en ĉiuj landoj de Franca Afriko, kunproksimigas la tutan popolon kaj ĉiujn sociajn tavolojn.

Tiuj ĉi kontraŭecoj krevis en sia tuto forto en la momento, kiam la kompleta tutmonda imperiisma sistemo estis en fundamentoj skuegata per du mond militoj. Post la lasta milito la koloniaj nacioj rifuzas vivi plu tiel, kiel ili vivis en la pasinteco kaj la koloniistaj ŝtatoj estas devigataj al cedejoj sur kampo politika, ekonomia kaj socia. El tio fontas grandega disvolvo de liberiga movado ĉe la

koloniaj nacioj, kiuj samtempe staras antaŭ problemoj ekonomiaj, politikaj, socialaj kaj kulturaj ne disigeblaj unuj de la aliaj.

La prospero de la afrika kulturo estas do kondiĉata per firmigo kaj disvolvigo de la nacia vivo. Sed solvante la naciecajn demandojn en la samtempa stato de Franca Centra kaj Okcidenta Afriko oni renkontas malhelpojn, kies komplikeco estas por multaj preteksto por kaŝi la faktojn. Ankaŭ tie ĉi kiel aliloke la arboj staras por kaŝi arbaron. La diverseco de la rasoj kaj de la naciecaj grupoj, la kontraŭnatura administra teritoria divido, la okupado de unu lando de kelkaj eŭropaj ŝtatoj donas al Afriko kaosan vizaŭon, kiu unuavide kontestas aserton pri ekzisto de nacia tuto. Sed estas pli gravaj faktoroj, tiuj, kiuj rezultas el la naturaj diferencoj ekonomiaj kaj socialaj, kies limliniojn oni povas desegni laŭ la geografiaj zonoj, la arbara, la stepa kaj la dezertoj. Estas sendiskute, ke ĉe grupoj loĝantaj en tiuj ĉi diversaj zonoj oni trovas ĉiam pli grandajn parencecojn kaj rilatojn, se oni iras de oriento okcidenten kaj ĉiam pli grandajn diferencojn, se oni iras de nordo suden. Se oni rigardas de proksime la ekonomion, la socialan strukturon, loĝadon, vestmanieron, skulptarton, muzikon, dancon, religion, tio fariĝas tute klara. La koloniigo ankoraŭ pli grandigis la interrilatojn.

Malgraŭ la ekstrema diverseco de la afrika socio, el la pasinteco de la afrika popolo elmergiĝas tri unuigaj kulturaj elementoj: la tradicio, la negrida karaktero de plimulto de la rasoj kaj la animisma fundamento de ĉiuj religioj inkluzive la islamano. La graveco de tiuj ĉi tri faktoroj estas sendiskute. Ekzemple estas certe, ke la poezio, la muziko kaj la danco, kiuj atingis tre altan evolugradon, portas en si la signojn de la sama artisma genio de Senegalio ĝis Kongo kaj de Gineo ĝis Ĉado. Ankaŭ nekontestebla estas la negrida karaktero de la rasoj kaj la animisma bazo de religioj. Memkompreneble estus eraro forgesi la faktorojn ekonomiajn kaj politikajn, kaj voli el Afriko krei unu nacian tuton. Estas interese, ke fian teorion disvastigis tiuj, kiuj eĉ antaŭ nelonge estis defendantoj de senkondiĉa asimilo kaj nun el la rasa faktoro faras bazon por la politika, kultura kaj sociala disvolvigo de la nigra popolo. Kaŭzo estas nur tio, ke ambaŭ teorioj estas laŭ substanco por asimilo.

Plejparte oni eĉ nun asertis, ke por la kulturo de Meza kaj Okcidenta Afriko estas decidaj du problemoj: tiu de la lingvo kaj tiu de la raso. En efektiveco nek la komuna etnika fundamento mem, nek la komuna lingvo mem sufiĉas por krei la kulturon. En Franca Afriko same kiel ĉie aliloke oni ne povas paroli pri kulturo kreita nur sur fundamento de unusola (neekzistanta) raso, nek de unusola neekzistanta afrika lingvo, sed pri afrikaj kulturoj aŭ pri kulturoj naciaj, kies disvolvigo estas kunigita kun problemoj socia. Kaj nuntempe la tuta socia problemoj en Franca Afriko estas problemoj de batalo de popolo por liberigo el la koloniista jugo, de la batalo, kiu montriĝas en kreskado de vasta nacia movado.

Kiuj estas la perspektivoj de la kultura evoluo en Franca Afriko?

La perspektivoj de la kultura evoluo en Franca Afriko, kiel jam dirite, estas submetataj al perspektivoj de la nacia movado. Laŭ tio, se en tiu ĉi parto de Afriko kreiĝos unusola nacio aŭ pli multaj nacioj, oni havos unu aŭ pli multajn naciajn kulturojn, reciproke certe tre proksimajn, sed tamen diversajn.

Plej multe oni memkompreneble diskutas pri efiko de tiu ĉi kulturo aŭ tiuj ĉi kulturoj konsidere al la influo de kulturoj eŭropaj, kiun kaŭzas la kolonia regado kaj kies sekvo estas subpremado de la afrika kultura fundamento. Pri tiu problemoj estiĝis du teorioj. La unua apogas sin sur la penso pri »afrika renaskiĝo« kaj rifuzas rekonstrui la fremdan influon sur la originalecon de la kulturo. Tiu ĉi teorio havas gravan difekton, ĉar ĝi rifuzas ĉiujn valorojn

kreitajn aliloke ol en Afriko kaj direktas sin al kultura ŝovinismo, kiu estas en rekta kontrasto al vera kulturo. Ĝi direktas sin al rekomendado de kultura primitivismo, kiu farus el Franca Afriko siaspecan rezervejon por etnografoj kaj finfine senartigas la Afrikanojn en ilia batalo por libero kaj progreso. — Kontraŭe la dua teorio asertas, ke la afrika kulturo respektive kulturoj ne povas evoluigi laŭ la origina linio sekve de la premo, al kiu ili estas submetataj. Tiu ĉi vidpunkto, en kiu estas ero de vero, tamen forviŝas danĝere la pozitivajn faktorojn, kiujn en si posedas la afrikaj sociaj strukturoj de pasinteco. Ĝi esprimas siaspecan komplekson de malplivaloreco rilate al imperiismo, al kies premo laŭ tio ne estas eble rezisti en la momento, kiam la premo de demokratiaj fortoj kaŭzas ĝian mortkonvulsion. En efektiveco ĝi kontestas la fundamenton de la negra-afrika kulturo, kiu estas unu el la ĉefaj subtenoj de la nacia movado, disvolviĝanta en Franca Afriko. — La ambaŭ teorioj rigardas nur al unu flanko de la kultura problemoj en Franca Afriko, sen vidi ilian dialektikan rilaton, ĉar ili forŝiras la demandon de la kulturo for de aliaj demandoj. La neceso kontinui la afrikajn kulturajn tradiciojn aŭ la »afrika renaskiĝo« kaj la neceso konsciiĝi pri profundaj ŝanĝoj, kiujn la evoluo donis al la afrika socio, estas du ideoj reciproke sin kompletigantaj. Estas necese konsciiĝi pri ili, sed nur samtempe kun la ĝenerala evoluo, por kiu la ĉefa faktoro estas la vojo de popoloj de ĉiuj nacioj en la tuta mondo al libero kaj progreso. Tio estas potenca efektivo, kiu same en Afriko kiel ĉie aliloke gravas pli ol ĉiuj problemoj. La ĉefa aĵo por nuntempa vivo de popolo en nia lando estas batalo por liberigo el sub la sistemo subpremanta kaj ekspluatanta. Kaj en tiu ĉi batalo la kulturo havas eminentan rolon.

La nacioj konsciiĝas, ke ilia kulturo ne povas prosperi sen forigi la sistemon de premado kaj ekspluatado. Tio estas grava faktoro por atingi politikan sendependecon kaj ekonomian bonstaton, kiuj senprokraste estas potenca stimulo por la kulturo.

Tiel la perspektivoj de la kultura disvolvigo en Franca Afriko malfermiĝas sen iu ajn dubo en rilato al la batalo por firmigo de la rajtoj de la afrika popolo, decidi pri si mem. Kontraŭ tio starigas sin la imperiista kaj koloniista reĝimo, kies forigo estas la unua premo de granda disvolvado de ĉiuj kulturaj eblecoj, kiujn havas la Afrikanoj.

Ĉio, kio servas al tiu ĉi batalo, servas samtempe al la afrika kulturo. Kaj ĝuste rilate al tiu ĉi batalo ni prijuĝas la valoron de la literatura kaj arta kreado en Franca Afriko. Ni ne volas la verkojn de la pasinteco eternigi en ilia antaŭa stato kaj ni ne klopodas turni ĉiun evoluon de la kulturo en Franca Afriko al formoj de pasinteco, sed ni strebas pri tio, malkovri en la kultura tradicio valorojn, kiuj plej bone servas al ilia nova disvolvigo. La tradicio nome ne baziĝas sur tio denove fari la samon, kion grandan la aliaj estas kreintaj en malnova tempo, sed en tio, trovi la genion, kiu ebligis kreadon de tiuj ĉi grandaj verkoj kaj kiu en alia tempo gvidos al kreado de tute aliaj verkoj.

La ĉefa kontraŭdiro, kiun oni prezentadas al ni, estas, ke la aŭtoroj de nia nova literaturo uzas plejparte la francan lingvon, kio laŭ opinio de iuj senigas iliajn verkojn de ĉiu originaleco de la afrika literaturo. Dum longa tempo estis tiu ĉi kontraŭdiro konsiderata kiel decida, kaj por ke estu eble forigi ĝin, oni dediĉis multe cetere tre interesa klopodo al tio, ke estu trovita komuna afrika lingvo, kiu, kiel oni pensis, estas sole kapabla esprimi laŭvere la afrika genion. — Sed same kiel la lingvo mem ne sufiĉas por krei la kulturon, la uzado de fremda lingvo ne estas nevenkebla malhelpo por la originala esprimo de tiu ĉi kulturo. Sed estas versimile, ke la franca lingvo ne estos unusola esprimrimedo de la afrika kulturo. En Franca Afriko ekzistas efektiva lingvoj, kiuj

povas esprimi ĉiujn artajn valorojn. Laŭ cirkonstancoj ili povas esti disponigataj por disvastiĝi kiel veraj lingvoj naciaj, sed ilia sorto same kiel ĝenerale la sorto de la kulturo estas kunligita kun sorto de la liberiga movado en Franca Afriko.

Estas sendube, ke en estonteco estos necese dediĉi ĉiam pli grandan atenton al la afrikaj lingvoj, el kiuj multaj, kiel ekzemple peulh, bambara, mossi, haussa kaj aliaj apartenas al tre signifaj homaj aglomeraĵoj kaj sekve de disvolvo de merkato ili disvastigis la teritorion de siĝ atingo.

Sed mi supozas, ke ne estas eble trovi ĝustan solvon por la problemo de la afrika kulturo, ĝis kiam ni solvos la fundamentan demandon, la demandon pri loko de la afrika popolo en la mondo kaj pri ĝia tasko en la epoko de imperiismo. La evoluo de la kulturo same kiel la evoluo de la demokratio dependas de rezulto de la liberiga batalo, kiun luktas la popoloj de koloniaj nacioj de la tuta mondo.

En verkoj de niaj junaj artistoj flagras potenca flamo, kiu instigas la popolon de Afriko ĉe ĝia partopreno en la batalo de demokratiaj kaj pacaj fortoj por efektiviĝi la homan revon malnovan kiel la mondo mem, t. e. atingi liberan kaj feliĉan vivon.

El Lidové noviny 20. VIII. 1950 tradukis Adolf Staňura.

*

MAJA LULKANTO

Ni ludu fabelon, tiun el revo —
okulojn fermu jam, nokto nun venas,
en la fenestron falis jam stel',
printempa sono de l'tero en krevo
sur mola muskejo svenas,
en nigra konto eĥas ĉiel'.

Ni ludu fabelon pri homa feliĉ',
rakontas nokto, aŭdas la lun' —
sur via buŝo mortas ridet',
ŝtono kaj suno, lando de l'riĉ' — — —
mi kredas sorĉon, mi sentas ĝin nun ...
ĉu vi jam dormas, dolĉa inet'?

Ni ludu fabelon, tiun el neĝ',
neĝblanka neĝo de l'arbo en flor'l
Manon mi levas al senvorta Dio,
panon alian petas en preĝ'.
Ni ludu fabelon, helas jam hor',
nokto perdiĝas en birda krio,

ni ludu fabelon, venas maten',
orfa infano el blanka imag',
sorĉo forbrulos en kanto de l'sun';
ĝis nun ni ludis nur, ide, sen pen' —
nokto jam pasis, venas la tag':
fabelon vivi devas ni nun.

Eva Suchardová

*

Amsezonoj

Printempa amo — flirta sent', Malfrua amo de aŭtun' —
kaprica kiel maja vent', post nuboj palas laca sun';
lepora salt' en malkviet', la tulpoj sinke klinas sin,
burĝona kant' de la poet'. vualas koron svenpatin'.

Pasiaj amoj de l'somer' — La vintra am' — velkinta flor'
ĉieltoastoj kun infer', jam senkolora, sen odor',
sangruĝaj rozoj en buked', ĝin kovras ŝirme neĝa fel',
ŝiritaj sur edena bed', tapiŝo blanka al ĉiel'.

Eli Urbanová.

KRONIKO ENLANDA

Aleo de D-ro Zamenhof en Bohumín estis inaŭgurita la 20-an de majo 1951. Ĝi estas ĉefa aleo kondukanta al centro de la urba parko, kie staras Esperanto-monumento. La soleno okazis je la 10-a horo dum ĉeesto de multaj samideanoj el la regiono kaj aro de ne-esperantista publiko. Lokan Nacian Komitaton reprezentis s-ro instruisto Huser. Krom esperantistoj el la regiono ĉeestis: Jan Raszka el Pollando, vicprezidanto de la Centra Komitato Rud. Hromada el Praha, redaktanto de »Esperantisto Slovake« MUDr. Lud. Izák kaj lia edzino el Turĉ. Sv. Martin, s-o Tichý por E-junularo el Bratislava, s-o Chladný el Vrútky, s-ino Kaplerová el Brno-Zidenice, s-o Svačina el Lanžhot. La ceremonion malfermis s-o R. Kaminský emfazante preĝipe la ideon de batalado por paco, en kiu partoprenas ĉiuj esperantistoj, ĉar ĝi estas esenca ero de ilia klopodado. Post li ekparolis reprezentanto de la Loka Nacio Komitato, dum kies diskurso falis vualo de sur la ŝildo kun nova nomo de la aleo. Poste mallonge parolis reg. per. s-o Vl. Slaný, Hromada, Dr. Izák, Raszka, Tichý, kaj Janouš. Finis la solenon s-o Kaminský per konstato, ke la hodiaŭa soleno, kiu signifas agnoskon de nia celado fare de Loka Nacio Komitato, estas grava impulso por plua esperantista laborado.

Posttagmeze je la 14,30 horo okazis en stacidoma restoracio regiona konferenco. Malfermis ĝin prezidanto de la Fervoja Esperantista Rondeto R. Kaminský kaj gvidis ĝin re-pe Vl. Slaný. Rud. Hromada raportis pri aktualaj problemoj de la movado. Kiam la Kilian-lernolibro ne estos plu disponebla, estas bezone klopodi por eldonigo de lernolibro respondanta al nuna politika kaj kultura situacio. La Centra Komitato turnis sin al s-oj Kilian kaj Lukáš kun peto verki kune modernan lernolibron, kiun eble povus eldoni Orbis. Provizore ni povas proponi sole ciklostilitajn tekstojn instruajn. Mankon de Esperanta-ĉeĥa vortaro ni forigas per enmeto de vortaro de radikoj en Esperantistan. Tia vortaro sufiĉos por multaj celoj. — La gazeto »El Popola Ĉinio« estas nun abonebla ĉe la Asocio librovendejo. — Prezidanto de Junularo en Ostrava parolis pri Kursaro en Rožnov invitante al grandnombra vizito. Pluraj kluboj decidis sendi du-tri el siaj membroj al Rožnov. Klubo en Třinec, ricevinta subvencion de 20 000 Kčs, sendos tri, tiu en Olomouc unu, pluraj aliaj lokaj grupoj pripensas similan decidon.

En la fino prelegis Dr. Pawlik pri fakaj terminoj por maŝinfako kaj elektrotekniko. Li kompilis vortareton de 226 terminoj tiuspecaj. Ĝi aperis ciklostilite kaj estas ricevebla po 2 Kčs. Dr. Pawlik klarigis signifon de multaj tiaj terminoj, ofte kun bildoj. Ĝi estis prelego tre instrua.

Demokratia Respubliko Viet-Nam konfirmis al ni ricevon de nia materialo pri pacobatalado sendita al Vietnamo Esperanto-Asocio pere de Vietnamo reprezentanto en Thailando. La letero estas el Bangkok, la 3-an de majo 1951, siano PV/1497/NG.

La ĉeĥan afiŝon »Ek al batalo por paco« (Do boje za mír) kun bildo de la laborista pacobatalanto reoresis japana sindikata gazeto »Rodosya«. La sama ĵurnalo, kiu nuntempe anstataŭas la malpermesitan organon de Komunista Partio de Japanujo, represis japanlingvan tradukon de la letero sendita de Ŝkoda fabrika konsilantaro al japana metal-laborista sindikato (vidu paĝon 52!). La korespondado inter ĉeĥaj kaj japanaj laboristoj estas verkata ĉeĥe kaj japane helpe de esperantlingva tradukado. En Plzeň peras ĝin Rud. Burda.

Ekzamena Komisiono kunsidis la 24-an de majo 1951. La ekzamena senato konsistis el Dr. Stan. Kamarýt, prez., Dr. Tomáš Pumar, Dolfá Bartošik, Ota Ginz. Estis ekzamena s-ino Eliška Urbanová, kiu ellaboris hejman taskon »Kiel aŭskulti muzikon«. Ŝi estis klasifikita kiel eminente kapabla instrui Esperanton en lernejoj kaj kursoj.

»**Interesa naturscienca kolekto en Plzeň**« estas titolo de artikolo aperinta 20. IV. en Lidová demokracie, Plzeň. La artikolo diras, ke la kolekton, nun ekspoziciitan en pavilono apud rivero Radbuza, alportis el diversaj landoj kelkaj entuziasmuloj, kiuj per Esperanto akiris amikojn en eksterlando kaj bicikle ilin vizitis. (O. G.)

La letero de la japanaj sindikatanaj metallaboristoj aperis japanlingve kaj en ĉeĥa traduko en la ĵurnalo Práce en Praha la 12. V. 1951.

Donackesistoj por japanaj pacbatalantoj. Resuman raporton sendis Keitaro Ota (Yukava 9 to-shi, Shiguoka - prefekturo), kiu estis je la 4. II.—7. IV. arestita pro publikigo de paco-rezolucio, poste partoprenis kampanjon de regionaj balotoj kiel kandidato kaj preparadis la unuamajan manifestacion, kaj la 3-an de majo sendis la leteron, el kiu ni sciiĝas, ke la Centra komitato de Rono Kyuen Lai (»Ruĝa helpo«) kolektis ĉiujn kestetojn el Tokia regiono, nutraĵojn transdoneblajn en la arestejojn sendis al la malliberigitaj pacobatalantoj, la ceterajn objektojn (cigaredojn, pupojn k.-s.) ekspoziciis en Tokio, poste vendis ilin kaj ricevitajn monon uzis por helpi al familianoj Macukaŭ-aj. La samon konfirmas letero de Tatsuji Fuse el 17-a de majo el Tokio.

Fr. Pytloun sesdekjara. La vicon de jubileantaj sesdekjaruloj ĉi-monate eniras unu el la plej fervoraj esperantistaj propagandistoj kaj verdstelanoj, samideano František Pytloun, asocia regiona peranto en Hradec Králové.

Li naskiĝis la 30-an de junio 1891 en Váprno apud Český Dub. Li elektis por si vere feliĉan okupon ĉe ŝtataj fervojoj - feliĉan pro tio, ĉar li ŝatas vojaĝi, sed ĉefe pro tio, ke li povu bone uzi tiun avantaĝon por la efika propagando de nia lingvo kaj movado. Li fariĝis esperantisto en la jaro 1923 kaj oni povas tute prave diri, ke jam de tiu jaro li restis fidela al nia movado ĝis hodiaŭ. En Bakov n. J. li komencis instrui Esperanton jam en 1925, fondis tie klubon, kiu apartenis al la plej viglaj en nia lando. Transloĝinte al Hradec Králové, li ankaŭ tie plenumas honorajn devojn por Esperanto unue inter fervojistoj kaj oficistoj de la fervojdirekcio. Post la okupacio li suprenlevis esp. flagon en Hradec Králové, ekvivigis tie la movadon, fariĝis kluba prezidanto. Li gvidis multajn kursojn en tuta orienta Bohemio kaj fariĝis konata pro siaj skribaj kursoj de Esperanto.

La estraro de nia Asocio bone rimarkis la aktivecon de lia sukcesplena laboro kaj nomis lin regiona peranto por la regiono Hradec Králové. De tiu tempo ne ekzistas preskaŭ iu pli grava entrepreno esp-ista, al kiu nia fervora jubileanto ne almetus helpon ĉu per sia konsilo, ĉu per efektiva laboro aŭ minimume ne apogus la aferon per sia ĉeesto. Bonajn servojn li faras al niaj samideanoj prizorgante al ili necesajn esperantaĵojn, propagandilojn ktp. Bone konata li estas ankaŭ kiel helpsekretario kaj instruisto de la somera kolegio en Doksy kaj Svít. Kun samideano Kořínek el Brno li zorgas pri gazetara servo. En la jaro 1934 submetis sin al la ekzameno pri instruktableco en Silkeborg (Danujo) kaj de tiu tempo li instruas Esperanton laŭ la Ĉe-metodo en multaj lokoj de nia lando. Estas lia merito, ke estis fonditaj memstaraj kluboj kaj rondetoj en Mnichovo Hradiště, Turnov, Mladá Boleslav, Česká Skalice kaj fine en Rychnov n. Kn. Li fariĝis komitatano ne nur de la enlanda tutŝtata organizaĵo esperantista, sed ankaŭ de la internacia.

En malmultaj linioj neeldirebla estas granda laboro, kion nia samideano Pytloun tiel sukcese entreprenas por bono de nia movado. Sed du gravajn punktojn estas tamen necese ankoraŭ mencii: 1. ke li loĝas en la strato nomita Zamenhofstrato (kio estas ankaŭ ĉefe lia merito) kaj due, ke ambaŭ liaj filoj estas bonaj esperantistoj (Slávek efike laboras por Esperanto en Liberec kaj Jiří, opera kantisto, nun soldato, gvidas esp. rondeton inter siaj kamaradoj — soldatoj).

Ni sincere gratulas al nia bona batalanto ĉefe pro tio,

Frant. Pytloun sesdekjara.

ke li atingis sian sesdekon en plena vivforto kaj sano kaj rigardante lian ĉiam ridetantan vizaĝon ni forte esperas, ke li certe ankoraŭ plurajn jardekojn dediĉos al tio — kion li amas plej multe — al Esperanto. — (Dolanský.)

Membro de nia grupo en Lanškroun s-o Josef Cink, studanto de III-a klaso de gimnazio, ricevis en literatura konkurso inter junularo en Regiono Pardubice la unuan premion pro rakonto, kies temo estis Esperanto. Ni presas pli ol duonon de la rakonto en la ĉeĥa originalo. Titolo de la rakonto estas »Kontribuo al paco«.

*

Příspěvek míru

Karel jde dnes domů nějak zamyšleně. Nevšimá si okolí. Nezajímá ho ani tabule s pestrými směsími plakátů, na které si vždy našel některý, nad nímž se zastavil a pečlivě přečetl. Nevšimá ani novou výlohu hodinářského obchodu ani nový typ radia značky »Tesla«. V mozku mu uvízla dnešní hodina občanské nauky. Mrzí ho Novákův výrok, že on musí být stále v opozici.

»Já mu ukáži, že dovedu pro mír taky něco udělat. A přece mohu projevit svůj názor, ne?«

A přemítá dál. »Mýlil jsem se, to je pravda. Přece když si politikové vymyslí válku, sami bojovat nepřijdou. A lidé nechtějí válku. Žádný z nás nechce válku.

V naší zemi znají příčiny válek, a proto vědí, jak proti ní bojovat. Ale v zemi, kde vládnu ti moji politikové, jsou lidé ohlupování jejich rozhlasem a tiskem. Většina z nich neví, kde je jejich nepřítel. Takové lidi je nutno uvědomovat. Ale jak? Pokrokově smýšlející lidé tam jsou pronásledováni. A přece i tam pokračují mírové snahy, ale velmi těžko. A tam je třeba nejvíce pracovat pro mír. Jenže takto pracovat pro mír já nemohu. Musím se zas jen učit a učit.«

Takové a podobné myšlenky mu víří hlavou. Nenachází

východisko. Chce ukázat, že lze i jinak než učením, přispívat k obraně míru. Neví však jak, neví čím.

Ráno kráčí jako obvykle do školy. Ačkoliv má hlavu plnou myšlenek, jak dnes dopadne při zkoušení, přece vnímá život probuzeného města. Na plakátové ohradě se něco zelení. Nový plakát. Karel se zastaví a čte:

»Esperanto — jazyk budoucnosti. Esperanto — nejlehčí jazyk na světě. Esperanto ti otevře svět. Esperantista má své přátele na celém světě. Informace dostanete...«

Karel přemýšlí o tom, co právě četl. Neslyšel nikdy nic o esperantu.

»Nejlehčí jazyk na světě? Hm, to je zajímavé. Musím se o tom dovědět víc. Odpoledne, až půjdu ze školy, se tam zastavím. Uvidíme, co je na tom pravdy. To budou kluci mrkat, až na ně vyhrknu fúru neznámých slov.«

Když jde odpoledne kolem plakátu, usměje se na jeho zelenou hvězdu, o které již ví, že je to symbol naděje. V aktovce má učebnici té neznámé řeči. Bude se teď učit o jednu řeč víc. Slyšel, že gramatiku se naučí za hodinu.

»To je prima, to za týden už budu obstojně mluvit esperantsky. Gramatiku latiny jsem se učil dva roky a ještě ji pořádně neumím. A tady za pouhou hodinu. A potom se tady zmínili něco o dopisování se zahraničními esperantisty. To budou kluci zdavídet, až mně přijde dopis třeba z Austrálie nebo z Afriky s cizozemskou známkou. To by bylo něco pro Vomáčku.« Karel si radostně poskočil jako malý kluk a přidal do kroku.

A za chvíli byste ho už viděli sedět nad učebnicí a žasnout nad jednoduchostí esperanta.

Počáteční nadšení vychladlo právě tak rychle, jak vzplálo. Karel byl plně zaměstnán učením. Blížila se čtvrtletní konference. Psaly se písemné úlohy, zkoušelo se každou hodinu a každý doháněl to, co zameškal lajdačením v předšlém čtvrtletí. Ti, co se učili z hodiny na hodinu, se smáli těm, kteří se teď marně namáhali při opakování naučit se za týden to, čemu se měli učit celé čtvrtletí.

Karlovou slabou stránkou však byla malá houževnatost. To se ukázalo i v jeho učením esperantu. Týden se mu učil, potom ho to omrzelo a nechal toho. Naučil se sice základům, ale co to bylo platné, když na těchto základech dál nebudoval. Na učebnici esperanta se usadil prach zapomenutí. Zdálo se, že navždy.

Ale stalo se něco jiného.

Starosta druhé třídy má řeč:

»Kluci, kdo půjdete odpoledne nakládat starý papír? Nikdo se nehlásí. Žádnému se nechce. Starosta neví, jak je má přimět k činnosti. Je to těžké, velmi těžké.«

»Tak, kluci, někdo to udělat musí. A sám na to nestačím. Představte si, jak by to vypadalo, kdyby byl každý jako vy. To by se nikdy nikde nic neudělalo.«

Hlásí se tři dobrovolníci. Mezi nimi i Karel. Ti strhnou ještě další čtyři.

A odpoledne vidíme tuto skupinku v kůlně nad kupou starého papíru, která se má přeložit na nákladní auto.

Rozpřádá se rozhovor:

... »Honzo, nehrab se tam pořádk v papírech a pojď dělat. Snad nemyslíš, že v těch papírech najdeš celou sbírku známek.«

»To vím, že ne. Ale mně by stačil takovej jeden malej rouskej Merkur, hehe...«

... »Fuj, tohle je těžký balík.«

»To nemůže být ani papír. Taková tíha. Snad tam někdo nepřibalil kameny?«

»Podívejme se na to. Pojď mně to pomoci rozbít!« ...

... »Jú, to je kníž. To jsou samé německé slovníky. To ty desky tolik vážily.«

»Počkej, co je tohle. Karel Čapek, skí, skizoi, při nederlando, hm, Amsterdam. To není německý.«

»Ukaž! Karel Čapek, Amsterdam. Počkej, už vím. Skizoi, oj, oj. To je esperantský.«

»Ale jak se to sem dostalo. Mezi ty německé »brok-hauzy.«

»To je jasný. Nějaký chytrák myslel, že je to německý a tak to dal do sběru. To tu nenechám, to má pro mne cenu...«

»Kluci, pojďte raději pracovat, ať to do večera naložíme!«

... »Karle, nestůj stále nad tou knížkou a pojď taky pomoci!« ...

*

Zájem byl probuzen. Karel se znovu dal do učení esperanta. Oprášil učebnici, pořádk si slovník a začal překládat esperantský překlad knížky »Črty z Holandska« od Karla Čapka, vydané v Amsterdamě a nalezené ve starém papíře. Tentokrát však neustal a vytrval až do konce. A měl radost ze svých úspěchů. Sehnal si i jiné esperantské knížky a se zájmem je začal překládat.

Začal se zajímat i o organizaci esperantského hnutí. Stal se členem Svazu esperantistů ČSR a dostával členský časopis.

Zkrátka Karel našel nové pole působnosti mimo školu; které ho plně zaujalo.

*

Karel listuje v časopise »Esperantista« a hledá tam nějaký zajímavý článek. A teď jeho zrak sjede na rubriku »Dopisovati si přejí«. Probírá postupně jednu adresu po druhé a nad každou uvažuje. Chtěl by si také s někým dopisovat. Má na vybranou z mnoha adres. Nejvíc jich je z Bulharska, také z Polska, potom z Holandska a Francie. Karel si vybírá adresu jakéhosi holandského studenta. Vždyť kniha, která ho znovu přiměla, aby se zajímal o esperanto, byla vydána právě v Holandsku.

Sestavit dopis nebylo těžké. Vždyť ten první nemusí být dlouhý. Stačí jen navázat spojení.

Dopis je napsán. Zbývá ještě napsat adresu. Tu píše Karel slavnostně. Vždyť ještě nikdy nepsal do ciziny.

Toho dne, kdy vhodil svůj dopis do schránky, s ním nebyla řeč. V duchu stále byl u svého dopisu a sledoval v myšlenkách jeho cestu. Přes hranice, přes Německo až do země dřeváků a větrných mlýnů. Do země, v které lid nemá tak šťastný život jako u nás.

Netrpělivému člověku způsobuje čekání velké duševní napětí. Tak i Karlovi. On chtěl, aby tu byla odpověď již druhého dne. A doba čtrnácti dní se mu zdála věčností.

Konečně je tu odpověď. Cizí známka, plno razítek kolem, adresa psaná neznámou rukou. To je první, co vnímáme. To voní cizinou, dalekou zemí. A pak ten voňavý obsah, psaný v řeči pro Karla tak blízké a milé.

Dopis četl několikrát, ale nejvíc ho zaujala tato slova:

... Zajímám se velmi o vaši zemi. U nás, v Holandsku, — není všechno, jak by mělo být. U nás nevládne lid, jak u vás. Je zde bída, nezaměstnanost. Piš mi hodně o životě v Československu. Tvůj dopis bude pro mne a mé kamarády poslem míru...«

Poslední slova mu utkvěla v mysli. Posel míru! Tedy on, Karel, »oposičník«, má možnost vypouštět do světa posly, holubice míru. On tedy také přispívá k obraně míru, a to jinak než pouhým učením.

Píše další dopis. Vypráví v něm o životě ve škole, o novém duchu, který tam pomalu proniká. K dopisu přikládá také esperantský překlad ústavy lidově demokratické republiky Československé. Je si vědom, že tím koná užitečnou práci. Pomáhá uvědomovat lid v kapitalistickém státě.

A když vypouští svou druhou holubici míru, nejráději by se dal do zpěvu. I on se teď aktivně účastní boje za mír.

*

ESPERANTISTA VIVO

Edziĝo. Red. Přemysl Tůma, nia membro en Praha, kaj Jiřina Burdová, la 16. V. 1951. Sinceran gratulon!

Naskiĝo. Al ges-oj Schwetter en Břeclav naskiĝis la 3an de majo filo Stanislav. Gratulon kaj bondeziron!

NI LEGIS

Maŭ Ze-tung, prezidento de la Ĉina Demokrata Respubliko, skribis pri Esperanto al »Jen-an Esperantisto« en decembro 1939 sekvantajn vortojn, represitajn en »El Popola Ĉinio« el aprilo en originalo kaj en esperanta traduko: »Mi ankoraŭ tiel opinias, ke Esperanto estas lerninda kaj lernenda, se oni ĝin uzas por vera internaciismo kaj revolucia.«

Preskaŭ duonan paŝon dediĉis Heroldo de Esperanto en sia n-ro el 16. IV. al artikolo »Nove malkovritaj grotaj en Ĉeĥoslovakio«, tradukitan de inĝ. B. Molnár el Svobodné slovo. — La sama numero de Heroldo raportas pri la bone sukcesanta kaj ĉiam ankoraŭ daŭranta propaganda vojaĝo de dro Lapenna. Laŭ liaj ĝisnunaj spertoj estas Nederlando t u t e c e r t e la plej esperantigita lando en la mondo. Ni sincere bedaŭras, ke ne ekzistas ebleco inviti dron Lapenna al nia lando kaj aldonas modeste, ke li post traŭro de nia respubliko e b l e ŝanĝus sian opinion favore al Ĉeĥoslovakio, kie havas nia Asocio aktivajn membrojn en 1014 lokoj. — (O. G.)

Koreoj estas nomo de nacio, tial ilia lando devas esti nomata Koreujo aŭ Koreio. kiel korekte uzas »El Popola Ĉinio«. Nomi la landon »Koreo«, kiel faras ekz. UEA-Jarlibro, ne respondas al etnografiaj faktoj.

Savu la akuzitojn de Macukaŭa-afero! En la Macukaŭa afero oni kondamnis 5 kamaradojn al morto, 5 kamaradojn al ĝisvivaj punlaboroj kaj 10 kamaradojn al punlaboroj dum sume 92 jaroj. Ĝi estas intrigo de japana Joŝida-registaro. Tion ni legas en Informilo de japana filio de Sindikata Esperantista Asocio Tutmonda. La kondamnitaj pledas en sia afero per tiuj ĉi vortoj:

»Tutlandaj popoloj! Laboristoj de la mondo! Ni estas mortigitaj, ĉar ni esperas la sendependecon de Japanio, ĉar ni postulis liberecon kaj pacon. Ni estas kondamnitaj al morto kaj nin ĉirkaŭas revolveroj kaj bastonoj. Sed tamen ni kredas la mondpacon kaj fortojn de tuta popolo. Ni batalos ĝis la fina momento kun la kredo, ke vero nepre venkos. Defendi veron estas defendi pacon. Ni elkore alvokas al vi, ke renversi la faŝismon rabantan la veron sur la terglobo estas nia devo, kaj venos la tago, kiam la fakto estos fakto kaj la vero la vero.«

La verdikto estis dirita la 6-an de decembro 1950. La kondamnitaj ankoraŭ vivas. La japanaj kamaradoj alvokas kamaradojn en ĉiuj landoj organizi protestojn kontraŭ la krima verdikto kaj sendi ilin al la Joŝida-registaro en Tokio.

En Finnlando ekzistas »E-Ligo de Finnlandaj Instruistoj« fondita en 1921 kaj havanta en februaro 1951 57 membrojn kaj »Esperanto-Societo de Finnlandaj Fervojistoj« fondita en sept. 1950 kaj havanta ĉirkaŭ kvindek membrojn. (Laŭ »Esperanta Finnlando« el marto 1951.)

Lago de Como titolas 10 paĝa ilustrita prospekto al kiu estas aldonita »Mallonga avidlibro pri restadstacioj kaj pri la ĉefaj turismaj lokoj de la lago de Como«. La bildoj kaj la tekstoj estas tre belaj. Eldonis ĝin oficiala Ente Provinciale Turismo en Como.

SAT-kongreso en Stockholmo 28. 7.—3. 8. eldonas informan bultenon »La voĉo de l'kongreso«. En ĝia numero el majo ni legas, ke meze de majo aliĝis 441 kongresantoj el 14 landoj.

Japanaj progresemaĵ filmlaborantoj kreis en oktobro 1949 tutlandan organizon »Japana Kinema Rondaro« (JKR), kiu defendas kun sukceso japanan filmarton kontraŭ degenero kaŭzata per kapitalista kaj eksterlanda influo. Ilia devizo »Faru nian propran filmon« akiris vastan resonon, la rondaro havas jam 10 000 membrojn. Celo de ilia filmlaboro estas batalo por la tutmonda paco. La Rondaro komencis pretigi filmon »Ho, ni ja estas vivanta!«, kiu temas pri laborista vivo mizera sed braviga. Ĝi estas aktorita de la plej progresemaĵ filmlaborantoj. Tiu filmgrupo petas esperantistojn sendi al ĝi taŭgan filmmaterialon, precipe

demokratajn filmfajtojn, salutleterojn, muziknotojn, gazetojn pri filmoj. Adresu al Nagoya Eiga Saakuru, Naka-ku Minamika-ziya-tyo 1-2, Nagoya, Japanujo.

LOKAJ INFORMOJ

Brno. — Franca biciklisto esperantisto Dieudegard (v. paĝon 52!) atingis kun la plotono Brnon la 2. V. je la 17-a horo. Grupo de samideanoj bonvenigis lin en vestiblo de la hotelo Passage. Li montriĝis tre agrabla homo, perfekta samideano.

Gottwaldov. — La E-rondeto salutis bicikliston esperantiston s-on Dieudegard, kiam li traveturadis la urbon, la 4-an de majo, dum la monda bicikla konkursado Praha-Warszawa. Ili travivis kun li agrablajn kaj sincerajn momentojn.

Lanškroun. — Loka grupo aperigas en j. 1951 ciklostilitan bultenon »Esperanta Vorto«. El la 3-a n-ro ni citu kun aparta laŭdo ĉeĥlingvan raporton pri propaganda varbekurso al Výprachtice, tre bone elektitan artikolon el Vortoj de Prof. Cart, kaj precipe instruan rubrikon Uĉte se s námi (Lernu kun ni!), kies bonaj tradukaj taskoj atingos la celon.

Lipt. Sv. Mikuláš. — Jarkunveno de la Esperanto-sekcio ĉe Slovakotour okazis la 28. II. Laŭ sekretaria raporto de s-ino M. Hajdu okazis dum la pasinta jaro 60 kunvenoj, pluraj ekskursoj, du kursoj. La komitato estis reelektita. Prez. restas Ph. Mr. O. Hoffman. — (S. E)

Plzeň — Siatempo laŭ deziro de la direktorino de la 6-a meza lernejo k-dino Zdeňka Mikodová prelegis k-do R. Burda al la infanoj de tiu lernejo, kaj aranĝis samtempe ekspozicion de diversa propaganda materialo akirita de siaj esperantistaj korespondantoj el la plej diversaj landoj.

Ĉirkaŭ 20 infanoj petis perodon de reciproka korespondado kun eksterlandaj infanoj. La unua kontakto estis aranĝita, dank' al k-do Kavenius el Turku, kun finlandaĵ infanoj. Niaj infanoj jam akceptis kaj respondis aron da leteroj, desegnoj k. t. p. La intereso por la korespondado daŭre kreskas kaj la vicoj de infanaj korespondantoj disvastiĝas. Pere de k-dino Bishoff el Amsterdam niaj infanoj korespondas kun infanoj nederlandaj kaj nune ili akiris pere de k-dino Horiki Seinosuke el Nagoya kontakton kun multaj japanaj infanoj el laboristaj kvartaloj de la ŝin Daido Seiko — ŝtalkoncerno en Nagoya. Alvenis leteroj skribitaj en japana linavo kun Esperanto-traduko, en kiuj la japanaj infanoj de la Infana klubo entuziasme deziras korespondadi kun infanoj el Ĉeĥoslovakio; ili proponas interŝanĝon de leteroj pupoj, desegnoj kaj altaĵ aĵoj. Tiel la infanoj aktive kunlaboras por fortiaj internacian solidarecon kaj garantii tutmondan pacon. Ni atendas ankoraŭ jam promesitan kontakton kun infanoj ĉinaj. Nia movado rapide disvastiĝas ĉiuflanke, la infanoj estas ofte pli entuziasmaj kaj persistemaj ol maturaj homoj. Ili instiĝas per siaj internaciaj kontaktoj la gepatrojn kaj instruistojn pripensi la problemon de la internacia lingvo Esperanto. En nia urbo jam pli ol 50 infanoj korespondas eksterlanden pere de esperantaj tradukistoj. Kelkaj jam komencis lerni mem la lingvon. Dum la somero ni uzos la libertempon por kunvoki infanojn interesatajn kaj iliajn gepatrojn por fondi libertempan lernarupon. En nia regiona sekretariejo funkcias dum la lerneja libertempo konstanta tradukista rondo, kiu estos senpaga je dispono por la infanoj korespondantaj kaj nesciantaj ankoraŭ mem skribi siajn leterojn. — (R. Burda.)

Praha. — PROGRAMO de la kunvenoj de E. K. (II, Střepánská 3 je la 20-a h.): 4. IV.: Diversaĵoj (J. Mařík). — 11. IV.: Zamenhofa vespero (Artkolektivo de E. K. Praha). — 18. IV.: Por ĉiu ion (J. Vitek). — 25. IV. »El mia vivo«, raporto pri B. Smetana kun gram. diskoj (Junularo de E. K. Praha). — 2. V.: Pri lingva korekteco (JUDr. T. Pumpr). — 9. V.: Tago de la liberiĝo. — Malmulte konataĵ teorioj pri evoluo de vivaj estaĵoj (RNDr. M. Pulchart). — 16. V.: Peresperanta paroladovojaĝo de la unua Eŭropano, 1912-13.

(PhDr. A. Pitlík). — 23. V.: Pri novaj libroj aperintaj en Esperanto, 1-a parto (R. Hromada). — 30. V.: Albanio estinta kaj nuna (Prof. M. Lukáš). — 6. VI.: Por ĉiu ion, 2-a parto (J. Vitek). — 13. VI.: Filmvespero (A. Slanina). — 20. VI.: Pri novaj libroj aperintaj en Esperanto, 2-a parto (R. Hromada). — 27. VI.: Socialista realismo en belarto (A. Malík). — Krom la fiksita programo: Informoj el la movado, pri la samtempaj ĝeneralaj okazaĵoj kaj aktualaĵoj — Biblioteko disponebla ĉiun ĵaŭdon en la asocio oficejo en Praha II, Malá Štěpánská 7 (16—18 horo). — Antaŭ ĉiu kunveno okazas senpaga perfektiga kurso, kiun gvidas s-ano A. Slanina je la 19—20 horo.

Příbor. — Ankaŭ nunjare estis starigita en la mezlernejo knaba interesrondeto Esperanta, partoprenas ĝin 18 lernejanaj (inter ili kelkaj ankaŭ el la elementa lernejo), gvidas ĝin direktoro de la lernejo Ant. Satttek. La rondeto lernas unufoje semajne po du horoj. Ĝi partoprenis tre fervore en la nunjara pacokampanjo. La anoj de la rondeto precipe fervore helpis en eltondado de la kolombinoj, desegnis sur siajn »paco«, kaj forsendis ilin al adresoj en fremdlando kun instigo »Faru similajn kolombinojn, disdonu ilin inter viaj amikoj kaj klarigu al ili necesecon de la porpaca batajado!«. Kun la kolombinoj estis dissendata »E-Servo«. Dum ciklista konkurado P-W la rondeto venigis la 4. V. francan bicikliston esperantiston Dieudegard per surskribo »Esperanto — ilo de paco«.

Rokycany. — Jarkunveno okazis la 9-an de februaro en la propra klubejo, strato Míru 21. Ĉeestis 18 p., ankaŭ re-pe el Plzeň J. Reiser. Estis elektitaj prezidanto K. Bašík, vĉprez. J. Hlinovský, sekr. A. Veselá, kas. Jiří Prajzler. Korespondadojn sendu al EACS, Komenského 27, Rokycany.

Spišská Nová Ves. — Junaj esperantistoj skribis al »Juna Voĉo«, ke ili komencas kunveni ĉe s-ano N. Lipták, Pribinova 4.

Strakonice. — Sabaton la 7-an de aprilo travivis nia grupo vere internacian vesperon. Vizitis nin nederlanda kamarado Cor de Wart, nuntempe okupata en Škoda uzino en Plzeň, akompanata de k-do Míla Racek. Vespere estis inaŭgurita per E-himno. Poste sekvis por tiuj, kiuj ankoraŭ ne havis okazon aŭdi eksterlandanon, momento plej atendata. »Ĉu mi komprenas?«, demandis sin multaj. La scivolemo estis kontentigita, kiam k-do Cor de Wart ekrakontis pri sia patrujo. La rakontado estis tiom atentostreĉa, ke ekregis profunda silento kaj ĉiuj aŭskultis preskaŭ ne spirante. — Dimanĉon dum komuna promenado ĉiu ekkaptis la eblecon interparoli kun la kara gasto, ĉiu konvinkigadis pri facileco de esperantlingva konversacio. — Ni dankas al ambaŭ gastoj, kiuj per sia vizito helpis al disvastigo de nia kara lingvo. — (Jan Blažek.)

Svit. — E-rondeto de ZK-ROH elektis novan komitaton. Prez. Št. Horák, sekr. M. Buksa. Kunvenoj ĉiumerkrede je la 18-a h. en la klubejo de ZK-ROH en hotelo Společenský dům.

Tábor. — Nova adreso de la Klubo: Prof. D-ro Hugo Jokl, Vančurova 1813. La klubo eniĝis en kooperativan klubon poŝtistan Závodní klub poŝtovních zaměstnanců.

Trenčín. — Kunvenoj ĉiujajde je la 17—19-a h. en Societa domo de Merina n. e. (str. Pod Sokolicami).

Turĉ. Sv. Martin. — Kunvenoj ĉiumerkrede je la 17-a h. en la klubejo ZK MS, Matica Slovenská, I. etaĵo, pordo 14.

*

KORESPONDI DEZIRAS

Juna Australia esperantisto deziras korespondi kaj interŝanĝi fotojn kun ĉeĥoslovaka knabino. Skribu al: Kenneth Le Grant, c/o F. Pool, 35 Cunningham str. Sydney, NSW. Ĉu mi povas ricevi bildojn pri Ĉeĥoslovakio kun esperanta teksto?

W. Gilbert, 44, rue Kléber, Fleury-les-Aubrais (Loire), Francio, kun fervojisto, kiu sin okupas pri konservado de fervojaj konstruaĵoj.

Grupo de esperantistoj en Strakonice kun k-do nederlanda Cor de Wart (tiu kun okulvitroj).

E. Wende: Skizo el mia propagando vivo.

Dum la lasta somero mi neatendita trafis en tute fremdan vilaĝon, kie mi devis pasigi kelke da tagoj. Por ne perdi la tempon, mi decidis tuj ekpropagandi nian karan lingvon. Nature, mi unue direktiĝis al s-ro poŝtestro, kiel persono ordinare ĝuanta libertempon, ĉar la vilaĝanoj ne estas korespondemaj: la plimulto ja scias nek skribi nek legi. Nu, ĉar la poŝtestro estis Polo, mi pole klarigis al li la teorion perfektecon de Esperanto.

— Tak, tak, — li diris, sed ĉu Esperanto estas disvastigita? Ĉu Esperanto estas praktike uiligebla nun? Jen la demando plej grava! Tiam mi komencis litanion:

UEA estas (ktp)... ĝi havas proksimume 19250 membrojn, interalie 1250 en Saharo. Nur la Norda Poluso ankoraŭ ne havas regionan delegiton de UEA... La ĵus okazinta kongreso en Krakovo kunvenigis 5271 personojn... Ni havas 499 gazetojn ne kalkulante la 7 ĉiutagajn kaj ĝenerale ne-esperantistajn gazetojn... Nombro de la Esperanto-libroj atingis jam la 14-an milon... Nia riĉa originala literaturo posedas jam 179 romanojn ktp., ktp.

La poŝtestro grandmire rigardis min kaj fine petis, ke mi diru mian nomon. Kompreneble mi ne sekretigis, ke mi estas la eminenta kaj famekonata en Esperantujo aŭtoro Wende, kaj nur tiam la kanajlo, vpure ridetante, sciigis al mi en perfekta Esperanto, ke li estas esperantisto de dek jaroj, ke li aŭdis nur pli 8000 UEA-anoj, ke li partoprenis mem la Krakovan kongreson, ke ni ne havas eĉ unu tagan gazeton, ke li abonas 12 gazetojn kaj tamen neniam legis pri la eminenta kaj famekonata Wende... ktp.

Kaj mi foriris de tiu fripono malbenante la ulojn, kiuj esperantistiĝas mem kaj ne volas atendi, ke mi esperantigu ilin.

Sinjoro redaktoro, havu la afablecon ne sendi ĉi tiun numeron de »La Ondo de Esperanto« en vilaĝon Neekzistovka al s-ro poŝtestro Abocočovski.

*

Tato ironická povídka vyšla v časopisu ruských esperantistů La Ondo de Esperanto v lednu 1913. Uvádí se v některých učebnicích esperanta jako ilustrace k radě: Ne trograndigu propagandante!

České listy o esperantu

Dopis z Francie. Tento dopis napsal francouzský dělník našim esperantistům na Mastecku.

»Jistě čtete ve vašich časopisech, co se děje ve Francii. Víc a více u nás rozkazují Američané, protože potřebují Francii pro válečné základny. Na příklad La Pallice a La Rochelle. Vylodují tam válečný materiál. A jaká hanba! Nad vchodem do těchto základen je tabule: »Francouzům vstup zakázán!« Francouzové už nejsou pány ve svém domě.

Naši ministři jsou ve Francii jen málo. Nezbyvá jim na to čas, neboť většinou bydlí ve Washingtoně.

Naše soudy postupují velmi tvrdě proti mírovým bojovníkům. Jistě znáte historii Raimondy Dienové. Námořník Henry Martin byl odsouzen na pět let do žaláře, protože rozšiřoval protiválečné letáky. Naproti tomu se osvobozují nacističtí důstojníci, kteří vraždili francouzské partyzány. Pochopitelně, Američané potřebují tyto vrahy pro svou západní armádu.

V mé »demokratické zemi« jsou sovětské časopisy a filmy zakázány, kdežto americké filmy a braková literatura zaplavují zemi. Naš ministr vnitra se pokouší zřídít milici jako za německé okupace, podobnou gestapu. Taková je situace v dnešní Francii.

Ale bohudík, francouzský národ se staví proti tomu. Hlavně mladí vojáci. Naši vládcové dobře vědí, že mobilizace je nyní ve Francii nemožná. To je důvod, proč se vyzbrojují Němci.

Kdyby nám dali zbraně, věděli bychom, jak jich nejlíp použít. Toho se však oni bojí. (Práce, 25. IV. 1951.)

»Škodovák« mezi japonskými kovodělníky. S naším závodním časopisem Škodovák se setkáváme nejen na celém území republiky, ale často i na druhém konci světa v místech, kam málokdy dojdou české časopisy. Velkou zásluhu o toto rozšíření Škodováka mají naši montéři, kteří si časopis přeháňají posílat daleko od své továrny na svá přechodná pracoviště.

Jak je vidět s obrázkem, dostal se závodní časopis Škodovák za pomoci našich esperantistů až do Japonska mezi čtenáře japonského odborářského listu Kinzok Rōdōsya (Kovodělník). Na výstřžku, který nám byl zaslán a který přetiskujeme, je článek soudruha Tomana, ve kterém vyzývá dělníky plzeňské Škodovky, aby psali o svých zkušenostech japonským soudruhům.

Redakce japonského listu Kovodělník část Škodováka otiskla a současně vyzvala japonské soudruhy, aby i oni napsali československým kamarádům.

Naš závodní časopis navázal tímto způsobem krásný svazek mezinárodní solidarity pracujících v zásadách proletářského internacionalismu. Věříme, že právě v současných slavnostních dnech myšlenka mezinárodní solidarity tím více vynikne, že škodováci napíší japonským soudruhům další slova posily do boje proti jejich vlastním i cizím kapitalistům, slova o upevnění světového míru mezi národy.

A světový mír je záležitostí všech dělníků na celém světě i dělníků japonských, kteří ve své historii prošli mnohými tragediemi, při kterých tekla krev pracujícího lidu. Věříme, že i japonským pracujícím vyjde slunko svobody, které nebude jen na prapuru, ale které ve skutečnosti přinese japonskému lidu radostný život v míru a socialismu. — (Škodovák, Plzeň, 3. V. 1951.)

Zájem o esperanto. Okresní osvětová beseda při ÚNV v Olomouci skončila právě kurs esperanta, který se těšil neobyčejnému zájmu pracujících vrstev. Kurs pravidelně navštěvovalo 95 procent přihlášených zájemců. Někteří účastníci dojíždějí vytrvale na kurs z olomouckého venkova. Kursy esperanta jsou pořádány pravidelně dvakrát do roka. Letos na podzim budou pořádány další kursy pro začátečníky i pokročilé. — (Nová politika, Olomouc, 27. IV. 1951.)

(fino de la p. 66)

Tamen la popolo ne perdis sian kredon kaj suferis kaj batalis. Ĝi batalis por atingi pli bonan Respublikon, en kiu oni ne plu pafatakos la laboristaron. Ĝi kredis sian Partion, sian fidelan gvidanton Klement Gottwald, kiu jam en la jaro 1929, la 21an de decembro, adresis en sia unua parlamentparolo al la malamikoj de l'popolo la jenajn vortojn: »Nin vi ne subaĉetos, nin vi ne rompos, inter ni vi ne faros skismon. Ni nian batalon direktos sen konsidero pri la viktimoj, obstine, celkonscie, ĝis tiu tempo, kiam via estreco estos faligita.« Kaj la popolo, gvidata de la Komunista Partio de Ĉeĥoslovakio, apogita sur la granda aliancano, la popola sovetia, kun helpo de Sovet-Unio, efektive faligis ilin.

Tial ankaŭ okaze de la soleno de l'30jara jubileo de Komunista Partio de Ĉeĥoslovakio estis esprimita danko al Sovet-Unio pro la liberigo de Ĉeĥoslovaka Respubliko, pro la liberigo, kiu elpostulis la vivon de 140.000 bravaj filoj de la granda lando de socialismo — Sovet-Unio —, kiuj eferis sin mem por nia libereco.

Oni ne skribas plu la jaron 1920an nek la 1938an, kiam en la registaro troviĝis perfidantoj de la popolo kaj kapitulacemuloj. Oni skribas la jaron 1951an, kiam la popolo posedas sian registaron, prezidatan de Antonín Zápotocký, registaron, kiu apogas sin sur helpo de la granda amiko de l'ĉeĥoslovaka popolo — Sovet-Unio kaj Stalin, sur la landoj de popolo-demokratio kaj Germana Demokrata Respubliko, sur la granda fronto de la batalantoj por paco, kiun ja portabalas la ĉeĥoslovaka popolo per sia laboro, firme kredante, ke la paco estos konservita.

III. letní kursy ESPERANTA v Rožnově p. Radh.

od 14.—28. července 1951.

Spojte příjemné s užitečným! Dopoledne vyučování, odpoledne výlety, koupání. Naučíme Vás konversaci, prohloubíme Vaše znalosti Esperanta. Připravíme Vás ke zkoušce z Esperanta. 14denní pobyt, (strava, byt, kursovne, lázeňská taxa, autobus na údolní přehradu v Bystřičce) od 1500 Kčs do 1800 Kčs. Účastníci kursů mají 50 % slevu na dráze. Podrobnosti v minulém čísle nebo v prospektu, který si vyžádejte na adrese: Vladimír Slaný, Kutuzovova 29, Ostrava-Vítkovice.

VI. Letní kolej esperanta v Doksech

LKED otevře své kursy a společenské podniky 28. července t. r. informačním večerem, kde dostane se účastníkům informací, pokud jich nenašli v I. a II. zprávě a prospektu, jež zájemci vyžádejte si u LKE v Doksech u Máchova jezera č. 453. — Žactvo přijme na nádraží kolejní kancelář, jež obstará odvoz jeho zavazadel. — Účastníci kursů mají 50 % slevu na dráze. — V nádvoří hradu Bezdězu předvedena bude historická scéna podle Čechovy básně »Vězeň na Bezdězi«. O večeru »Doksy v básni« přednesou autoři 20 svých básní a hudební skladby, inspirované prostředím koleje, jakož i přírodními krásami Máchova jezera a Bezdězu. — Autokarové zájezdy: Bezděz, Kokořín, Hřensko (po Labi z Ústí n. L.). Žactvo má možnost podrobiti se dobrovolným zkouškám, jež konají se na koleji 11. srpna před zkušební komisí Svazu esp. ČSR. — Podmínky IV. literární soutěže »Floraj ludoj« jsou stejné jako loni (viz »Verda Voĉo« č. 2—3/1950). — Počet žactva omezen. Nezapomeňte tedy přihlásit se včas!

Ellerni 17-18

Musíme v této anthologii prodlíti ještě v době před prvou světovou válkou, kdy se tvořil literární i hovorový styl esperanta. Přes to, že to bylo v době vypjatého individualismu kapitalistické epochy, byl jazykový růst esperanta dílo kolektivní.

Esperantský překlad Aeneidy.

Bylo to také vítězství určitého druhu, když r. 1906 vyšel úplný veršovaný překlad slavné Vergiliovy básně od Dr. Vallienna (1854—1908). Přeložil ji v přízvukných hexametrech, ale tak, že je v každém 5 daktylů (-o o) a na konci trochej (- o). V časoměrném hexametru latinském střídá se podle potřeby daktyl se spondejem (- -) a dosahuje se tím rytmických efektů. Český přízvukný hexametr je také směs daktylů a trochejů. Samé daktyly činí rytmus jednotvárný. Rus Kofman ve svém překladu Iliady též užíval takové střídání daktylů a trochejů. Předkládáme začátek slavné básně v originále, v esperantském a českém překladu.

Arma virumque cano, Troiae qui primus ab oris
Italiam fato profugus Laviniaque venit
litora, multum ille et teris iactatus et alto
vi superum saevae memorem lunonis ob iram
multa quoque et bello passus, dum conderet urbem
inferretque deos Latio, genus unde Latinum
Albanique patres atque altae moenia Romae.

Esperantský překlad dra Vallienna z r. 1904:
Armojn mi kantas kaj viron, unua' el bordoj Trojanoj
kiu elvenis, fatale puŝita, kaj ĝis Lavinujo,
lando itala, longtempe tra tero kaj maro vagadis,
Dia de volo; ĉar lin persekutis Junona kolero.
Grandajn batalojn li ankaŭ suferis, dum urbon konstruis,
kaj al Latujo alportis diaĵojn; el kie latina
raso, kaj Albaj prapatroj kaj altaj de Romo muregoj.

Překlad Otmara Vaňorného:
O válce zpívám a reku, jenž první z krajiny Trojské
k italské připlul zemi, hnán osudem, k lavinským břehům,
vyhnaneč, dlouhý čas jej po zemích štvála i mořích
božská moc: zlý Junonin hněv, jenž nedal se smířit.
Mnoho i trpěl válkou, než konečně, založiv město,
usídlil v Latii bohy: tak povstal Latinský národ,
dávni praotci albští a římské vysoké hradby.

Ellerni postulis iam Hodler kaj ripetis Szilágyi sur paĝoj
de Lingvo-Libro. La saman potencan organizon, kiun oni
jam havas por la rapida duonbakado, oni devas ellabori
por perfektigo. Kiel lali Blond prave diris, la interna
propagando ŝajnas nun pli grava ol la ekstera. Se ĉiujn
homojn, kiujn oni jam sukcesis varbi por la lernado de la
lingvo, oni sukcesus perfektigi en la lingvoscio, oni havus
publikon, kiu indigas, kaj eĉ honorariojn, kiuj ebligas
dediĉi vivon kaj talenton al nia literaturo. — (-y, K. Ka-
locsay en Lingvo-Libro 1937.)

Homo, kiu faras amdeklaron kun malvastaj pupiloj,
hipokritas.*) (G. I. Schleich.)

Nur talento, komprenado, imago, fantazio, klareco kaj
bongusto — kaj vi ĉion tre bone kaj bele esprimos en
Esperanto. Oni bezonas nenion pli... (Ŝatunovski, 1896.)

Internacieco ne estas neigo de nacieco: internacieco ne
pretendas forigi la malbonajn ecojn de la nacioj; ĝi volas
nur transdoni la bonajn ecojn de unu nacio al la aliaj. —
(Ŝatunovski, 1896.)

*) Ĉar fortaj emocioj vastigas la pupilojn.

Himno de Sara.

[El »Faraonok« de B. Prus (vol. I. ĉap. XVI) tradukita de Kabe en 1907.]

Kiel granda estas la Sinjoro, kiel granda estas la Sinjoro,
Via Dio, ho Izraelo!

Liaj tagoj ne havas komencon kaj Lia domo ne havas
limojn. Sub lia rigardo la eternaj ĉieloj aliĝas kiel vestoj,
kiujn la homo surmetas kaj forĵetas. La steloj ekbrulas kaj
estingiĝas kiel la fajreroj el malmola ligno, la tero estas
kiel briko, kiun pasanto unu fojon tuŝis per la piedo, irante
ĉiam antaŭen.

Kiel granda estas Via Dio, ho Izraelo. Ne ekzistas tiu,
kiu dirus al Li: »Faru ĉi tion!« nek semo, kiu lin naskis. Li
faris la senlimajn profundegatojn, super kiuj Li fluas, kien
Li volas. Li el la mallumo eligas la lumon kaj el la tera
polvo — la kreaĵojn havantaj voĉojn.

Por Li la kruelaj leonoj estas kiel akridoj,¹⁾ la grandega
elefanto estas nenio, kaj la baleno²⁾ estas apud Li
kiel suĉinfano.

Lia trikolora arko dividas la ĉielon en du partojn kaj
sin apogas sur la ekstretoj de l'tero. Kie estas pordego,
kiu egalus Lian grandecon? Ĉe la tondro de Lia veturilo
la popoloj falas de teruro, kaj ne ekzistas estaĵo sub
ĉielo, kiu povus kontraŭstari Liajn brilantajn sagojn.

Lia spiro estas la norda vento, kiu refreŝigas la svenintajn
arbojn kaj Lia blovo estas la ĥamsino, kiu bruligas la
teron.

Kiam Li etendas la manojn super la akvoj, la akvo
ŝtoniĝas. Li transversas la maron en novan lokon, kiel la
virino acidon en la vazon. Li disŝiras la teron, kvazaŭ
putrintan tolon, kaj la nudajn suprojn de l'montoj kovras
per la arĝenta neĝo.

Li en la tritika grajno kaŝas cent aliajn kaj vekas la
birdojn en la ovoj. Li el dormema krizalido³⁾ eligas la
oran papilion, kaj al la homaj korpoj ordonas atendi en
la tomboj reviviĝon...

Li vidas la movojn de la koro de l'raŭpo kaj la kaŝitajn
vojetojn, sur kiuj iras la plej izolita homa penso. Sed ne
ekzistas tiu, kiu al Li povus rigardi en la koron kaj diveni
Liajn intencojn.

Antaŭ la brilo de Liaj vestoj la grandaj spiritoj kovras
siajn vizaĝojn. Antaŭ Lia rigardo la dioj de l'potencaj
urboj kaj popoloj tordiĝas kaj sekiĝas kiel velkinta folio.

Li estas la forto, li estas la vivo, li estas la saĝo, li
Via sinjoro, Via Dio, ho Izraelo!...

1) luĉni kobyłka — 2) vetryba — 3) kukla.

*

Kabe (Dr Kazimierz Bein) nar. 1872, polský vynikající
oční lékař, autor mnoha knih a pojednání oftalmolo-
gických, byl na počátku hnutí z neplodnějších a nejlepších
překladatelů a nejlepší stylisty. Není od něho žádné pů-
vodní beletrie, neboť byl přesvědčen, že pro rozvoj jazyka
je daleko důležitější činnost překladatelská. Vyšly od něho
překlady Fundo de l'Mizero (Sieroszewski), Faraono (B.
Prus), La Interrompita Kanto (Orzeszko), Elektitaj Fabeloj
(Grimm), Pola Antologio, Internacia Krestomatio, Versaĵoj
en Prozo (Turgenev), Patroj kaj Filoj (Turgenev). Vedle
toho napsal Vortaro de Esperanto, první vydání 1910, dru-
hé 1925. 175 stran. Slovník definuje tehdy užívaná slova.
Bylo to základní dílo k sjednocení slovníkového pokladu
esperanta, na němž byl budován pak Plena Vortaro.

Stanislav Schulhof: RESPONDO:

Vi deziras, sinjorino mia,
sciĝi ion tute sen vualo
pri la vivo en rondeto nia,
ĝiaj membroj kaj pri nia lando,
pri la esperanta propagando
kaj pri nia kor' kaj idealo.

Jen respondo al via demando:
Kvankam nin dividas vasta maro,
kvankam malproksima nia lando,
tamen samaj estas niaj koroj,
tute samaj ankaŭ la doloroj,
kaj por niaj celoj sama baro.

Tute samaj estas niaj homoj
kaj ni havas tute saman vidon.
Diferencas eble niaj domoj,
eble uzas ankaŭ fremdan formon
la patrino, se ŝi en la dormon
lulas sian malgrandetan idon.

Eble fremda estas nia vesto,
niaj veturiloj galopantaj,
sed mi pensas, ke ni en la resto,
kvankam strangaj niaj nomoj,
tamen estas tute samaj homoj,
ĉiam trompigitaj kaj esperantaj.

Kaj mi pensas ankaŭ, ke egale
kiel ĉe ni envi' ĉion pestas,
homo homon batas neniale;
nur en nia esperanta svarmo
nin kunigas speciala varmo
— ĉar ni ĝis nun tre malmultaj estas.

Per espero al despero. 1911.

Je to první ze tří Schulhofových sbírek. Básník, a byl to skutečný básník, své verše datoval. Tyto jsou z 15. X. 1911. V titulu sbírky slovo despero byl neologismus, jenž se neujal. V recensích tehdy psali hlavně o tom novém slově, místo něhož mělo býti správně malespero. Básnický přínos Schulhofův byl oceněn teprve později, a byl to sám Kalocsay, který mu po jeho smrti věnoval v Literatura Mondo podrobnou studii, v níž ho zhodnotil velmi vysoko.

Stanislav Schulhof: Vi feliĉaj homoj ĉiutagaj!

Vi feliĉaj homoj ĉiutagaj!
Malrapide, lace vivo via fluas,
ondoĵ vin ne ĝenas, ventoj vin ne skuas
kaj regule pulsas via kor',
ĉe la forn' vi sidas, kie brulas ŝtupo,
dume sur la maro ĝemas mia ŝtupo
kaj la vent' min pelas for kaj for.

Vi feliĉaj homoj ĉiutagaj!
Tamen sekvi vivon vian mi ne volas.
Je senlimaj landoj mia sango bolas,
je la viv' sen brido, sen katen';
je la amo al la nuna nesimila
nur sopiras mia koro maltrankvila,
maltrankvila kor' de Beduen'.

Vi feliĉaj homoj ĉiutagaj!
Kiu el vi konas koron de l'poeto?
Strangaj emocioj, nokta malkvieto
estas lia efektiva sort'.
Pro dubinda peco de fiktiva gloro,
pro vort' via unu brulas lia koro
kaj la vivo pasas sen komfort'.

Vi feliĉaj homoj ĉiutagaj!
Malproksime de vi siblas, krakas ŝtupo,
dume vi ĉe forno, kie brulas ŝtupo,
sidas dolĉe en vespera hor'.
Ĉu vi scias, ke en libro, kiun tenis
vi en manoj, kaj ĝin eble ne komprenis,
konvulsie ĝemas horra kor'?

29. III. 1912.

Aŭtunaj floroj. 1912.

Toto je poslední z básní třetí Schulhofovy sbírky. Druhá se jmenuje »Kion la vivo alportis«.

MUDr. Stan Schulhof, nar. 1864 v Lipce, zemřel 1919 v Pardubicích, kde byl zubním lékařem. Účastnil se horlivě veřejného života jako stoupeňec Pokrokové strany a byl předsvědčeným propagátorem esperanta. Vedle třech sbírek původních básní vyšla od něho malá anthologie z českých básníků, 16 básní od 17 autorů »Dohemaj grenatoj«, 1920.

A. Kofman: MALPLI KAJ MULTPLI.

Blanka maneto de Henrieto estas malgranda, ho mia Di'l Sed ŝia koro — kia doloro — estas malpli!	Sia talio kiel lilio estas mallarĝa, ho mia Di'l Sed la prudento — kia turmento — estas malpli.
---	--

La plektoj haraj neordinaraj estas longegaj, ho mia Di'l Sed longa langa — fakto tre, stranga — estas multpli.	Ŝiaj okuloj kun ardaĵ bruloj estas nigregaj, ho mia Di'l Sed la animo — ha kia rimo — estas multpli.
---	---

A. Kofman: EPIGRAMOJ:

Ke lia dramo estis tre sukcesa,
ĉi tion Petro sen dubeto kredas.
Li diras: »Ĝi ne estis prifajfita.«
Sed — kiu fajfas, kiam li oscedas.

*

Li, la poeto eminenta,
al la patrujo gloron portis.
Li vivas nun en monumento,
post kiam de malsat' li mortis.

A. Kofman je snad nejtalentovanější z básníků počátečního údobí esperantské literatury. V letech 1892—1906 přeložil Byronova Kainu, část Iliady, části z Götheova Fausta a napsal mnoho původních básní. V té době je cílem esperantského básníka jasný námět, srozumitelný výraz, přesný obrys představ. Zvláštní zálibě se těší »pointa«, vtipné zakončení básně. Všechny tři uvedené básně jsou pro to dokladem. Vybral je k tomu účelu K. Kolocsay.

Traduko de la 5-a ekzerco.

1. Kun Soveta Unio eterne!
2. Ni ne rajtas forgesi vortojn de Julius Fuĉik: Ho homoj, viglu!
3. Faru socialistajn kontraktojn!
4. Disvastigadu socialistan konkursadon!
5. Ĉiu laboranto (estu) mastro sur sia laborloko!
6. Soveta Unio, garantio de nia sendanĝereco.
7. Ĉiujn fortojn, por efektiviĝi printempajn laborojn ĝustatempe!
8. Vivu la unua de majo, batala festo de pacdefendantoj!
9. Unuecaj terkulturistaj kooperativoj — vojo al bonfarto kaj feliĉo de laborantaj kampistoj.
10. Por glora unua de majo, por novaj sukcesoj en paco-batalado!